

БАЛЛ ГЕОРГІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ

– доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач лабораторії методології і теорії психології Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН, президент Всеукраїнської громадської організації «Асоціація гуманістичної психології» України 24 травня 2016 року відзначив 80-річний ювілей.

Г.О.Балл народився 1936 року в Києві в сім'ї ученого та винахідника в галузі кінотехніки Олексія Михайловича Балла (1893–1972). У 1957 році закінчив електроакустичний факультет Київського політехнічного інституту. Із 1958 року працює в Науково-дослідному інституті психології УРСР (нині – Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України).

Наукову діяльність Г.О. Балл розпочав у галузі технічних наук. У 1963 році захистив кандидатську дисертацію, за результатами якої опублікував монографію «Апаратурний кореляційний аналіз випадкових процесів» (1963; німецький переклад виданий у Берліні в 1972 році). Одночасно долучається до розробок і досліджень у психологічній царині. Зокрема, був учасником очолюваного Є.О. Мілеряном проекту з профвідбору та одним із авторів книги «Психологічний відбір льотчиків» (1966).

У 1966 році Георгій Олексійович очолив лабораторію програмованого навчання НДІ психології УРСР, брав активну участь у плідній співпраці київських кібернетиків та психологів під керівництвом академіків В.М. Глушкова та Г.С. Костюка.

У 1972–1982 рр. працює під безпосереднім керівництвом

Г.С. Костюка в очолюваній ним Київській лабораторії розвитку мислення школярів АПН СРСР. Головні досягнення лабораторії представлені у книгах, виданих за редакцією Г.С. Костюка та Г.О. Балла: «Мислення в діяльності молодших школярів» (1981), «Учебный материал и учебные ситуации: Психологические аспекты» (1986). Разом із Г.С. Костюком та Ю.І. Машбіцем обґрунтовує задачний підхід до дослідження та проектування діяльності. Найбільші зусилля спрямовує на розробку теоретичних засад цього підходу – теорії задач у загальносистемному та психолого-педагогічному варіантах. Результати цих зусиль Г.О. Балл відобразив у низці статей та брошур, а надалі – у монографії «Теория учебных задач: Психолого-педагогический аспект» (1990) та докторській дисертації «Основы теории задач (система основных понятий; психолого-педагогический аспект)», яка була успішно захищена у 1991 році в Інституті загальної та педагогічної психології АПН СРСР.

У наступні роки докладає зусилля до вдосконалення поняттєво-термінологічного апарату психології, оптимізації її взаємодії з природничо-науковими та формалізованими науковими дисциплінами. Після смерті Г.С. Костюка Г.О. Балл брав активну участь у підготовці до друку його наукових праць («Избранные психологические труды», 1988; «Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості», 1989), опублікував декілька статей, присвячених аналізу творчої спадщини видатного вченого, передусім її методологічних аспектів.

Із 1980-х років розробляє теоретичні проблеми психології особистості, зокрема, аналізує категорію «особистість», співвідношення адаптації, нормовідповідності й творчості у функціонуванні особистості, сутність, психологічний зміст та співвідношення особистісної свободи й особистісної надійності.

Протягом 1990-х років Г.О. Балл зосереджується на проблематиці гуманістичної психології, зокрема, на осмисленні вітчизняних та світових надбань у цій царині, на визначенні психолого-педагогічних принципів гуманізації загальної та професійної освіти, на розкритті ролі діалогу в гуманізації суспільних відносин (передусім у сфері освіти), на з'ясуванні ролі категорії «культура» в гуманістично зорієнтованій психологічній науці, зокрема, у зв'язку з дослідженням професійної та психологічної культури. Наголошуючи на необхідності поширення гуманістичних принципів на сферу методології, Г.О. Балл з цих позицій обґрунтовує раціогуманістичний підхід у методології психології та суміжних з нею галузях науки і практики.

Георгій Олексійович є членом редколегій низки наукових журналів: «Гуманітарні науки», «Неперервна професійна освіта: теорія і практика», «Освіта і управління», «Проблеми сучасної психології», «Психологія і особистість».

Г.О. Балл є автором близько 500 наукових праць, з-поміж яких 16 одноосібних та колективних монографій, 17 посібників, зокрема: «Сучасний гуманізм і освіта: Соціально-філософські та психолого-педагогічні аспекти» (2003); «Психология в радиогуманистической перспективе: Избранные работы» (2006); «Орієнтири сучасного гуманізму (в суспільній, освітній, психологічній сферах)» (2008); «Діалогічність як форма існування та розвитку особистості» (2007); «Гуманістичні орієнтири в методології психологічної науки» (2007); «Психология личности и подготовка специалистов сферы образования: современные подходы» (2012); «Інтегративно-особистісний підхід у психологічній теорії та практиці» (2012); «Культуротвірна функція психологічної науки» (2014) та ін.

Г.О. Балл є Відмінником народної освіти УРСР (1987), нагороджений почесними грамотами Президії АПН України (1995, 2006).

Щиро вітаємо Георгія Олексійовича зі славним ювілеєм, бажаємо міцного здоров'я, щастя, благополуччя і творчої наснаги у наймудріші роки життя!